

Epitafi de la reforma laboral

La setmana passada va fer dos anys que va entrar en vigor la reforma laboral com a decret llei. Un mes després seria aprovada al Congrés amb els vots a favor de PP, CiU, UPN i Fòrum Astúries. Segons els seus defensors, el principal objectiu de la reforma era evitar la destrucció d'ocupació i fomentar la contractació per la via de la flexibilització de les condicions laborals. S'argumentava, i s'argumenta, que les mesures de flexibilitat empresarial són una alternativa a l'acomiadament que permet mantenir els llocs de treball i, alhora, un incentiu a les empreses per ampliar plantilla. A la pràctica, aquesta flexibilitat ha permès que a les empreses els resulti més barat acomiadar i més fàcil canviar un contracte a temps complet per un contracte a temps parcial. Aquesta flexibilitat ha estat còmplice de la devaluació salarial i l'orfanat de convenis col·lectius que han patit, i pateixen, milers de treballadors i treballadores. El balanç d'aquests dos anys de vigència de la reforma laboral no es queda curt: 1.049.300 llocs de treball menys, 880.800 persones aturades de llarga durada més, 673.900 contractes fixos menys, 365.200 contractes a temps parcial involuntaris més, un 20% de salari menys i, només a Catalunya, uns 100.000 treballadors sense conveni col·lectiu. Aquestes xifres evidencien el fracàs d'una reforma laboral que va néixer com la crònica d'una mort anunciada pel que fa a l'assoliment dels objectius que pretesament buscava. Només és pot concloure que la reforma ha estat un èxit si la inten-

ció de fons era allò que avui és una realitat: més precarietat en el mercat laboral.

Des d'una perspectiva quotidiana, cal pensar en com ha canviat la vida dels milers de persones que han perdut la feina en un context en què és molt difícil tornar-ne a trobar. Cal pensar com arriben a final de mes els milers de persones que estaven al l'atur quan es va aprovar la reforma laboral i que avui continuen sense feina i, a més a més, sense cap tipus de prestació. Cal pensar que difícil que resulta fer projectes de futur als milers de persones que en aquests dos anys han passat d'estar aturades a ser treballadors pobres amb un contracte temporal, un horari canviant i una jornada laboral inferior a la que voldrien. Cal pensar com d'injustament tractades se senten els milers de persones que han conservat la feina però, en quedar or-

SARA MORENO

SOCIÒLOGA

fes de conveni col·lectiu, hi han perdut en termes de salari, categoria professional, jornada laboral, primes i permisos.

Des d'una perspectiva del mercat laboral, la reforma vigent introdueix un nou marc normatiu que dibuixa de manera clara –i segurament intencionada– un nou model de relacions laborals.

Els manuals de sociologia del treball solien ubicar el cas espanyol dins del model llatí. Es tracta d'un model de relacions laborals intermedi, entre el liberalisme propi dels països anglosaxons –amb relacions laborals descentralitzades que fomenten la negociació individual a nivell d'empresa– i el model centralitzat dels països escandinaus –amb el paper central de l'estat com a mediador i coordinador d'uns acords d'obligat compliment per a totes les parts i a tots nivells–. La pèrdua de la clàusula d'ultraactivitat

(el període comprès entre la fi d'un conveni i la negociació del següent amb vigència del conveni expirat) és propi d'un model liberal.

La reforma laboral no ha creat ocupació, i ha afavorit la precarietat en els llocs de treball existents amb un canvi de joc en la negociació col·lectiva que enforteix l'empresa i debilita el col·lectiu de treballadors. Durant el primer any de vigència de la reforma, la majoria de conflictes laborals giraven al voltant dels expedients de regulació d'ocupació; durant el segon any de vigència, els conflictes se situen, cada vegada més, al voltant de la negociació col·lectiva. Aquest desplaçament de la conflictivitat laboral no és només una coincidència amb la finalització de l'any d'ultraactivitat que preveu la reforma laboral. És també producte d'una estratègia política molt clara en matèria d'ocupació: la prioritat del govern és combatre el fantasma de l'atur a curt termini al preu que sigui per als treballadors i sense costos per a l'empresa. Per tant, l'única opció és conservar els llocs de treball existents devaluant les condicions laborals. La reforma laboral és el marc idoni per fer-ho.

Si avui morís la reforma laboral, i acceptant que el seu objectiu era combatre l'atur, en el seu epitafi seria recordada com el paradigma de mesura política amb efectes perversos. Ara bé, el més preocupant de la situació actual és la despreocupació del govern per la precarietat laboral. En cas que fos aquest l'objectiu, si avui morís la reforma laboral, en el seu epitafi seria recordada com el paradigma de mesura política exitosa.

Cal pensar que difícil que els resulta fer projectes als que en aquests dos anys han passat d'estar a l'atur a ser treballadors pobres

ARIANNE FABER

La prioritat del govern és combatre l'atur a curt termini al preu que sigui per als treballadors i sense costos per a l'empresa